

Valsts pētījumu programmas "Covid-19 seku mazināšanai" projekts

Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes (reCOVerry-LV)

apakšprojekts

STRUKTURĀLĀS IZMAIŅAS TAUTSAIMNIECĪBĀ (WP 4.6.)

Valsts ierēdņu digitālo kompetenču attīstība mūžizglītības kontekstā

(ziņojuma melnraksts)

1. Ievads

Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (turpmāk – IKT) un digitālās ekonomikas strauja attīstība izvirza jaunus izaicinājumus valsts pārvaldes sistēmai un izvirza jaunas prasības valsts ierēdņu darbībai.

Šajā pētījumā tika pārbaudīts ierēdņu digitālās kompetences līmenis digitālās vides pārveidošanā.

2. Pētījuma mērķis

Šī pētījuma mērķis ir noteikt valsts ierēdņu IKT kompetenču digitālos komponentus.

Lai sasniegtu šo mērķi, tika izvirzīti šādi uzdevumi:

- ✓ pārskatīt esošos darba noteikumus;
- ✓ normatīvajos dokumentos ir uzsvērti priekšnoteikumi ierēdņu kompetences modeļa paplašināšanai, lai nodrošinātu efektīvu un nepārtrauktu valsts institūciju darbību;

- ✓ valsts iestādēs tika veikta speciālistu un vadītāju aptauja, lai noteiktu faktiskās prasības dažādu amatu grupu speciālistiem;
- ✓ metodiskie ieteikumi digitālo komponentu iekļaušanai ierēdņu oficiālo noteikumu noteikumos.

3. Metodoloģija

Pētījuma informācijas bāzi veidoja valsts normatīvie akti, periodisko zinātnisko publikāciju sniegtā informācija, tai skaitā Interneta informācijas resursi, starptautisko organizāciju pētījumi, kā arī Latvijas valsts struktūru vadītāju un speciālistu aptauja.

4. Datu analīze

Valsts ierēdņu profesionālās īpašības:

Vispārējās profesionālās prasmes	Galvenās profesionālās pamatprasmes	Vadības prasmes
Orientācija uz rezultātu sasniegšanu	Informācijas apkopošana un analīze	Darbības un resursu plānošana
Ierēdņu autoritātes palielināšana	Kvalitatīva dokumentu sagatavošana	Mērķu izvirzīšana un aktivitāšu organizēšana
Starppersonu izpratne, komunikācijas stils	Pilsoņu interešu aizsardzības nodrošināšana	Veiktspējas kontrole un novērtēšana
	Radošums, inovācijas	Padoto motivācija un attīstība
	Komandas darbs	Vadības lēmumu pieņemšana
	Profesionālā pašattīstība	Pārmaiņu vadība
	Pieredzes un zināšanu nodošana	Publiskā uzstāšanās un ārējā komunikācija

Civildienesta ierēdņu oficiālie noteikumi:

Valsts civildienesta likums, "7.pants. Pretendentam izvirzāmās obligātās prasības

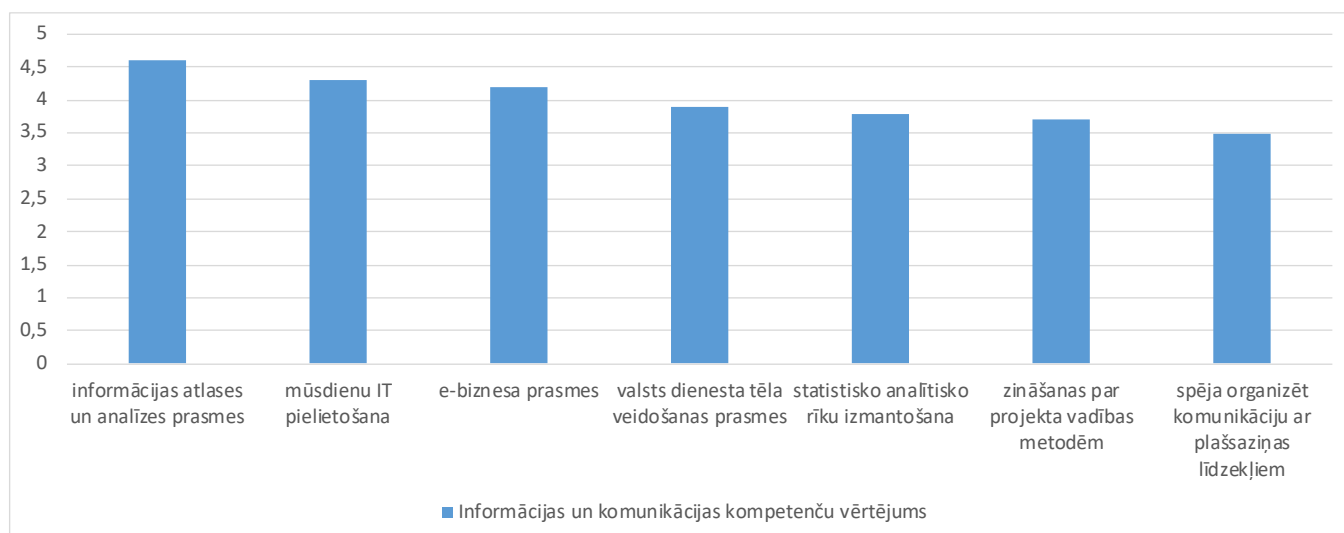
(1) Uz ierēdņa amatu var pretendēt persona:

- 1) kura ir Latvijas Republikas pilsonis;
- 2) kura pārvalda latviešu valodu;
- 3) kurai ir augstākā izglītība;

4) kura nav sasniegusi likumā noteikto pensijas vecumu;”

Ministru kabineta noteikumi Nr.293 “Valsts tiešās pārvaldes iestāžu vadītāju atlases kārtība” – šajā normatīvajā aktā tiek vērtētas tikai vadītāja kompetences.

Aptaujas rezultāti:

Digitālās kompetences modelis:

- Amata kategorija:
 - vadītāji
 - speciālisti
- Kompetenču raksturs:
 - vadošais
 - komunikabls
 - tehnisks
- Kvalifikācijas līmeni:
 - pamatlīmenis
 - padziļināts līmenis
 - īpašais līmenis
- Prasmju attīstības mehānismi:
 - apmācība
 - prakse un tml.

Digitālās prasmes struktūra:

Digitāls patēriņš	Digitālās kompetences	Digitālā drošība
-------------------	-----------------------	------------------

Fiksēts internets	Informācijas meklēšana	Personiskās informācijas aizsardzība
Mobilais internets	Digitālo ierīču izmantošana	Droša parole
Digitālās ierīces	Sociālo tīklu funkcionalitātes izmantošana	Legāls saturs
Interneta mediji	Finanšu operācijas	Uzvedības kultūra
Jaunumi/Ziņas	Iepirkšanās tiešsaistē	Reputācija
Sociālie tīkli	Kritiska informācijas uztvere	Ētika
Sabiedriskie pakalpojumi	Multivides satura ražošana	Datu glabāšana
Mākoņu tehnoloģijas	Ierīces sinhronizēšana	Rezerves kopijas veidošana

Civildienesta ierēdņu profesionālās kompetences prasību analīze:

Pamatkvalifikācijas, kas nosaka vispārējo kvalifikācijas līmeni, lai ierobežotu valsts civildienesta amatu, tostarp šādas IKT zināšanas un prasmes ir vajadzīgas:

1. Vispārīgas zināšanas par informācijas tehnoloģijām un personālā datora (turpmāk – PD) lietošanu:

a) zināšanas par datora sastāvdaļām, ieskaitot aparatūru un programmatūru, atmiņas ierīces;

b) vispārīgas zināšanas par mūsdienu sakariem, tīkla lietojumprogrammām, programmatūru;

c) zināšanas par veselības aizsardzības pamatiem, strādājot ar datoru, drošības jautājumiem un datu aizsardzību;

2. Zināšanas un prasmes par datora lietošanu:

a) zināšanas par pamata komandām, lietojot datoru;

b) zināšanas par pamatprincipiem darbā ar darbvirsma;

c) zināšanas par lietas struktūras organizēšanas principiem;

d) prasmes veidot, pārvietot un dzēst failus;

e) prasmes elektronisko dokumentu drukāšanā;

3. Zināšanas un prasmes darbā ar biroja programmām:

- a) prasmes teksta dokumentu izveidē un formatēšanā, ieskaitot teksta kopēšanu, ievietošanu un dzēšanu;
- b) prasmes darbā ar tabulām un attēliem teksta un grafiskajos redaktoros;
- c) prasmes sagatavot prezentācijas programmās darbam ar prezentācijām un slaidiem;
- d) e-pastu veidošana, sūtīšana, saņemšana, atbilžu rakstīšana, iepriekš saņemtu ziņojumu pārsūtīšana, darbs ar pielikumiem programmās darbam ar e-pastu;

4. Zināšanas un prasmes darbā ar informācijas un telekomunikāciju tīklu "Internets" (turpmāk – "Internets"):

- a) izpratne par Interneta pamatprincipiem, informācijas drošības principiem;
- b) Interneta meklētājprogrammu izmantošana darbam ar Interneta resursiem, tostarp nepieciešamās informācijas iegūšana. Jāuzsver, ka šīs prasības attiecībā uz zināšanām un prasmēm IKT jomā ir minimālas un neatspoguļo valsts iestāžu darba specifiku digitālās ekonomikas veidošanās, elektroniskās pārvaldes darbības un vienotas valsts civildienesta informācijas sistēmas izveidošanas kontekstā.

Jāuzsver, ka šīs prasības attiecībā uz zināšanām un prasmēm IKT jomā ir minimālas un neatspoguļo valsts iestāžu darba specifiku digitālās ekonomikas veidošanās, elektroniskās pārvaldes darbības un vienotas valsts civildienesta informācijas sistēmas izveidošanas kontekstā.

Ieteicamais kvalifikācijas prasību saraksts profesionālajām zināšanām un prasmēm IKT kompetenču digitālo komponentu jomā, ņemot vērā ierēdņu amatu kategorijas un grupas:

Līmeņa nosaukums	Profesionālo zināšanu un prasmju IKT jomā kvalifikācijas prasību saraksts, kas jāievēro ierēdnim	Civildienesta kategoriju un amatu grupu nosaukums	
		kategorijas valsts civildienesta augstāko un galveno amatu grupu "vadītāji"	citas civildienesta kategorijas un amatu grupas
Pamat līmeni	Zināšanas:		
	par aparatūru un programmatūru		+

	par mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējām un iezīmēm valsts struktūrās, tai skaitā par pārresoru dokumentu plūsmas iespēju izmantošanu		+
	par vispārīgiem jautājumiem informācijas drošības jomā		+
	<i>Prasmes:</i>		
	darbā ar iekšējām un perifērām datoru ierīcēm		+
	darbā ar informācijas un telekomunikāciju tīkliem, tostarp Internetu		+
	darbā operētājsistēmās		+
	e-pasta pārvaldības		+
	darbā teksta redaktorā		+
	darbā ar izklājlapām		+
	prezentācijas sagatavošanas		+
	izmantot grafiskos objektus elektroniskajos dokumentos		+
	darbā ar datu bāzēm		+
<i>Padziļināts līmenis</i>	<i>Zināšanas:</i>		
	par juridiskajiem aspektiem informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā	+	
	par programmas dokumentiem un valsts politikas prioritātēm informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā	+	
	par juridiskajiem aspektiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā iedzīvotājiem un organizācijām, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	+	
	par aparatūru un programmatūru	+	
	par mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējām un iezīmēm valdības struktūrās, tostarp par pārresoru dokumentu plūsmas iespēju izmantošanu	+	
	par vispārīgiem jautājumiem informācijas drošības jomā	+	
	par projekta vadības pamatiem	+	

Līmeņa nosaukums	Profesionālo zināšanu un prasmju IKT jomā kvalifikācijas prasību saraksts, kas jāievēro ierēdnim	Civildienesta kategoriju un amatu grupu nosaukums	
		kategorijas valsts civildienesta augstāko un galveno amatu grupu "vadītāji"	citas civildienesta kategorijas un amatu grupas
Padziļināts līmenis	<i>Prasmes:</i>		
	stratēģiskajā plānošanā un grupas aktivitāšu vadībā, ņemot vērā mūsdienu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanas iespējas un īpašības valdības struktūrās	+	
	darbā ar iekšējām un perifērām datoru ierīcēm	+	
	darbā ar informācijas un telekomunikāciju tīkliem, tostarp Internetu	+	
	darbā operētājsistēmās	+	
	e-pasta pārvaldības	+	
	darbā teksta redaktorā	+	
	darbā ar izklājlapām	+	
	darbā ar datu bāzēm	+	
	darbā ar projektu vadības sistēmām	+	
Īpašais līmenis	<i>Zināšanas:</i>		
	par mijiedarbības sistēmām ar pilsoņiem un organizācijām	+	+
	par grāmatvedības sistēmām, kas palīdz federālās valdības struktūrām pildīt galvenos uzdevumus un funkcijas	+	+
	par pārresoru mijiedarbības sistēmām	+	+
	par sabiedrības informācijas resursu pārvaldības sistēmām	+	+
	par informāciju un analītiskām sistēmām, kas nodrošina datu apstrādi, glabāšanu un analīzi	+	+
	par elektronisko arhīvu pārvaldības sistēmām	+	+

par informācijas drošības sistēmām	+	+
par operatīvās vadības sistēmām	+	+
<i>Prasmes:</i>		
darbā ar mijiedarbības sistēmām, ar pilsoņiem un organizācijām	+	+
darbā ar pārresoru mijiedarbības sistēmām	+	+
darbā ar sabiedrības informācijas resursu pārvaldības sistēmām	+	+
darbā ar informāciju un analītiskām sistēmām, kas nodrošina datu vākšanu, apstrādi, glabāšanu un analīzi	+	+
darbā ar elektronisko arhīvu pārvaldības sistēmām	+	+
darbā ar informācijas drošības sistēmām	+	+
operāciju vadības sistēmās	+	+

5. Kopsavilkums:

- Svarīgs digitālās kompetences modeļa elements ir kompetenču nepārtrauktas attīstības mehānisms kā nosacījums profesionālās darbības efektivitātes paaugstināšanai valsts vadības digitālās pārveidošanas kontekstā.
- Civildienesta ierēdņu digitālo kompetenču sistematizācija var kalpot par pamatu esošo vadības standartu, mācību programmu un mācību programmu pielāgošanai valsts pārvaldes jomas speciālistu apmācībai, pārkvalifikācijai un profesionālajai pilnveidei.
- Visās mūžizglītības izglītības programmās obligāti jāiekļauj prasības attiecībā uz zināšanām un prasmēm digitālo tehnoloģiju jomā.